

پژوهشی در
روایات تفسیری امام باقر
و امام صادق علیه السلام

دکتر لاله افتخاری

عضو هیئت علمی دانشگاه شاهد

افتخاری، لاله.	
پژوهشی در روایات تفسیری امام باقر و امام صادق علیهما السلام / لاله افتخاری.	
قم: پژوهش‌های تفسیر و علوم قرآن، ۱۳۸۷.	
۴۷۲ ص.	
شابک: ۹۷۸ - ۹۶۲ - ۲۵۳۲ - ۲۵ - ۶	ISBN: ۹۷۸ - ۹۶۲ - ۲۵۳۲ - ۲۵ - ۶
قیمت: ۵۵۰۰۰ ریال	
فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا:	
کتابنامه: ۴۶۳ ص	
نمایه.	
۱. قرآن. ۲. احادیث تفسیری ۳. اسلام. الف. لاله افتخاری. ب. پژوهش‌های تفسیر و علوم قرآن. ج. عنوان: پژوهشی در روایات تفسیری امام باقر و امام صادق علیهما السلام	

مرکز تحقیقات قرآن کریم المهدی

- ☐ ناشر: انتشارات پژوهش‌های تفسیر و علوم قرآن
- ☐ عنوان: پژوهشی در روایات تفسیری امام باقر و امام صادق علیهما السلام
- ☐ تألیف: لاله افتخاری
- ☐ ویراستار: یدالله رضا نژاد
- ☐ تایپ و صفحه‌آرایی: اکبر جعفری و محمد رضایی
- ☐ نوبت چاپ: اول ۱۳۸۷
- ☐ شمارگان: ۵۰۰۰ جلد / قطع وزیری
- ☐ قیمت: ۵۶۰۰۰ ریال
- ☐ چاپخانه و لیتوگرافی: چاپ قدس

مراکز پخش:

۱. قم: انتشارات پژوهش‌های تفسیر و علوم قرآن: قم، خیابان انقلاب (چهار مردان)، قبل از کوچه ۴۶، جنب مسجد باب‌الجنة، پلاک ۹۴۲. تلفن: ۷۷۵۶۹۳۴ - ۷۷۵۵۸۲۸ - ۲۵۱.
۲. قم: دارالعلم: قم، خیابان آیت‌الله مرعشی نجفی. تلفن: ۷۷۴۴۲۹۸ - ۲۵۱.
۳. انتشارات مشهور - میراث ماندگار: قم، خیابان ارم، پاساژ قدس، طبقه آخر، پلاک ۱۸۴، ص: پ: ۳۳۹۶ - ۳۷۱۸۵. تلفن: ۷۷۳۷۴۶۱ - ۷۷۴۶۸۰۶ - ۲۵۱.

«ما مفتخریم که باقرالعلوم (که) بالاترین شخصیت تاریخ است و کسی جز خدای تعالی و رسول ﷺ و ائمه معصومین علیهم السلام، مقام او را درک نکرده و نتوانند درک کرد، از ماست.»

«فرازهایی از وصیت نامه سیاسی الهی امام خمینی (ره)»

تقدیم:

به پیشگاه حضرت ختمی مرتبت خاتمه و خلاصه عالم خلقت
به خاتم الاوصیاء منجی عالم بشریت
به خاندان پاک عصمت و طهارت
به شهیدان گرانقدر پدر و همسر و دگر جان باختگان راه حقیقت
به عارفان و پویندگان راه طریقت
به خمینی کبیر مجدد مکتب ولایت
به خامنه‌ای پیرو راستین راه امامت
به فرزندانم یادگاران خط سرخ شهادت
به مادر گرامیم که مرا از کودکی با قرآن و حدیث آشنا ساخت.

با تشکر:

از قرآن‌پژوهان و مسئول مرکز تحقیقات قرآن کریم المهدی که در آماده سازی این اثر یاری‌گر ما بودند.

فهرست مطالب

فصل اول: کلیات:

۲۷.....	درآمد.....
۲۹.....	۱- تفسیر و معانی آن.....
۳۰.....	۲- تأویل در لغت و اصطلاح.....
۳۴.....	۳- کلمه «اثر» و معنای آن.....
۳۶.....	۴- روش های تفسیر قرآن.....
۳۶.....	الف: روش تفسیر نقلی یا اثری.....
۳۷.....	ب: روش تفسیر عقلی.....
۳۸.....	۵- سیر تحول تفسیر از آغاز تا دوران صادقین علیهم السلام
۳۸.....	تفسیر در عصر پیامبر صلی الله علیه و آله
۳۹.....	تفسیر در عصر صحابه.....
۴۰.....	تفسیر دوران تابعین.....
۴۱.....	ویژگی های تفسیر تابعین.....
۴۱.....	عصر تدوین.....
۴۳.....	۶- تفسیر اهل بیت علیهم السلام
۴۳.....	اهمیت تفسیر اهل بیت علیهم السلام
۴۴.....	سیر تفسیر اهل بیت علیهم السلام
۴۵.....	حجیت روایات تفسیری اهل بیت علیهم السلام

فصل دوم: حیات باقرین علیهم السلام (امام باقر و امام صادق علیهم السلام)

۴۷.....	۱- حیات فردی باقرین علیهم السلام (تولد، زندگانی و وفات).....
۴۷.....	الف: تولد، حیات و وفات امام باقر علیه السلام
۴۸.....	ب: تولد، زندگانی و وفات امام صادق علیه السلام
۴۹.....	۲- حیات سیاسی - اجتماعی باقرین علیهم السلام

- ۵۰..... موضعگیری باقرین علیهما السلام در برابر دستگاه خلافت
- ۵۱..... ۳- حیات مذهبی باقرین علیهما السلام
- ۵۲..... الف: گسترش خوارج
- ۵۲..... ب: معتزله
- ۵۳..... ج: مرجئه
- ۵۴..... د: گسترش غلات
- ۵۵..... هـ: گسترش تشیع
- و: گسترش فعالیت عقلگرایان و اهل قیاس و دعوت صادقین علیهما السلام به سنت
- ۵۶..... منقول نبوی
- ۵۷..... ز: اهل کتاب و تلاش‌های آن‌ها
- ۵۷..... ۴- حیات علمی و فرهنگی باقرین علیهما السلام
- الف: گسترانیدن دامنه ارزش‌های نوین دینی و تربیت شاگردان میرز اسلام شناس
- ۵۹..... ب: تدوین مکتوبات اولیه حدیثی
- فصل سوم: شیوه تفسیری باقرین علیهما السلام**
- ۶۱..... تفسیر قرآن به قرآن
- ۶۴..... تفسیر قرآن به سنت (روایات)
- ۶۶..... تفسیر و تبیین واژه‌های قرآنی
- ۶۶..... الف: اکتفا به ذکر کلمه مترادف واژه
- ۶۷..... ب: ذکر معنای مترادف واژه، همراه با مطالبی در شرح آن
- ۶۸..... ج: آوردن آیه ای دیگر که لغتی هم معنا یا هم ریشه با واژه مشکل دارد
- ۶۸..... جایگاه اسباب نزول در تفسیر صادقین علیهما السلام
- ۷۱..... تفسیر آیات از راه شرح جریان تاریخی آن
- ۷۲..... تبیین آیات با بیان مصادیق
- ۷۳..... الف: مصداق خاص آیه
- ۷۴..... ب: مصداق اتم
- ۷۵..... ج: مصداق عام
- ۷۶..... د: مصداق باطن یا تأویل

۷۸.....	استفاده از تمثیل در تبیین آیات
۷۹.....	تبیین آیات به کمک برهان
۸۱.....	بیان ترتیب نزول یک یا چند سوره
۸۲.....	شرح و تفسیر مطلق آیات

فصل چهارم: روایات تفسیری باقرین علیه السلام در جزء ۳۰ قرآن

۸۷.....	۱- سوره «النبا»
۸۹.....	متن روایات
۹۰.....	نقد و بررسی
۱۰۵.....	۲- سوره «النازعات»
۱۰۷.....	متن روایت
۱۰۷.....	نقد و بررسی
۱۱۹.....	۳- سوره «عبس»
۱۲۱.....	متن روایت
۱۲۱.....	نقد و بررسی
۱۳۱.....	۴- سوره «التکویر»
۱۳۳.....	متن روایت
۱۳۳.....	نقد و بررسی
۱۴۷.....	۵- سوره «الانفطار»
۱۴۹.....	متن روایت
۱۴۹.....	نقد و بررسی
۱۵۳.....	۶- سوره «المطففین»
۱۵۵.....	سبب نزول سوره المطففین
۱۵۵.....	متن روایت
۱۵۵.....	نقد و بررسی
۱۷۵.....	۷- سوره «الانشقاق»
۱۷۷.....	متن روایت
۱۷۸.....	نقد و بررسی
۱۸۵.....	۸- سوره «البروج»
۱۸۷.....	متن روایت
۱۸۸.....	نقد و بررسی

۱۹۷	۹- سوره «الطارق»
۱۹۹	متن روایت
۲۰۰	نقد و بررسی
۲۰۹	۱۰- سوره «الاعلی»
۲۱۱	متن روایت
۲۱۲	نقد و بررسی
۲۲۱	۱۱- سوره «الفاشیه»
۲۲۳	متن حدیث
۲۲۶	نقد و بررسی
۲۳۳	۱۲- سوره «الفجر»
۲۳۵	متن روایات
۲۳۶	نقد و بررسی
۲۵۱	۱۳- سوره «البلد»
۲۵۳	متن روایت
۲۵۴	نقد و بررسی
۲۶۷	۱۴- سوره «الشمس»
۲۷۰	متن روایت
۲۷۲	نقد و بررسی
۲۷۹	۱۵- سوره «اللیل»
۲۸۱	متن روایت
۲۸۲	نقد و بررسی
۲۹۵	۱۶- سوره «الضحی»
۲۹۷	سوره «الضحی» و حکم قرائت آن در نماز
۲۹۷	متن روایت
۲۹۷	نقد و بررسی
۳۰۷	۱۷- سوره «الانشراح»
۳۰۹	متن روایت

۳۱۱	 نقد و بررسی
۳۱۵	 ۱۸- سوره «التین»
۳۱۷	 متن روایت
۳۱۷	 نقد و بررسی
۳۲۱	 ۱۹- سوره «العلق»
۳۲۳	 سوره «العلق» و مرتبه نزول آن
۳۲۳	 متن روایت
۳۲۴	 نقد و بررسی
۳۲۴	 سوره‌های «عزائم» و بیان حکم آن‌ها
۳۲۴	 متن روایت
۳۲۴	 نقد و بررسی
۳۲۹	 ۲۰- سوره «القدر»
۳۳۱	 متن روایت
۳۳۷	 نقد و بررسی
۳۳۷	 ویژگی‌های شب قدر در کلام باقرین ^{علیه السلام}
۳۴۵	 ۲۱- سوره «البینه»
۳۴۸	 متن روایت
۳۴۹	 نقد و بررسی
۳۵۳	 ۲۲- سوره «الزلزال»
۳۵۵	 متن روایت
۳۵۶	 نقد و بررسی
۳۵۹	 ۲۳- سوره «العادیات»
۳۶۱	 سوره «العادیات» و سبب نزول آن
۳۶۲	 نقد و بررسی
۳۶۳	 متن روایت
۳۶۷	 ۲۴- سوره «القارعة»
۳۶۹	 متن روایت
۳۷۰	 نقد و بررسی
۳۷۳	 ۲۵- سوره «التکویف»
۳۷۵	 متن روایت

۳۷۶	نقد و بررسی
۳۸۳	۲۶- سوره «العصر»
۳۸۵	متن روایت
۳۸۶	نقد و بررسی
۳۸۹	۲۷- سوره «الهمزه»
۳۹۱	متن روایت
۳۹۱	نقد و بررسی
۳۹۳	۲۸- سوره «الفیل»
۳۹۵	سوره «الفیل» و سبب نزول آن
۳۹۵	متن روایت
۳۹۶	نقد و بررسی
۴۰۱	۲۹- سوره «قریش»
۴۰۳	سوره «قریش» و حکم قرائت آن در نماز
۴۰۳	متن روایت
۴۰۳	نقد و بررسی
۴۰۷	۳۰- سوره «الماعون»
۴۰۹	متن روایت
۴۰۹	نقد و بررسی
۴۱۵	۳۱- سوره «الکوثر»
۴۱۷	سوره «الکوثر» و سبب نزول آن
۴۱۷	متن روایت
۴۱۸	نقد و بررسی
۴۲۳	۳۲- سوره «الکافرون»
۴۲۵	سوره «الکافرون» و سبب نزول آن
۴۲۵	متن روایت
۴۲۶	نقد و بررسی
۴۲۹	۳۳- سوره «اللب»

۴۳۱	سوره «الطه» و آداب تلاوت آن
۴۳۱	متن روایت
۴۳۱	نقد و بررسی
۴۳۳	۳۴- سوره «الاحقاص»
۴۳۵	سوره «الاحقاص» و حکم قرائت آن
۴۳۵	متن روایت
۴۳۶	نقد و بررسی
۴۳۷	سوره «التوحید» و بیان تعداد آیات آن
۴۳۷	متن روایت
۴۳۷	نقد و بررسی
۴۳۸	سوره «التوحید» و سبب نزول آن
۴۳۸	متن روایت
۴۳۹	نقد و بررسی
۴۴۷	معنای «الصمد» از دیدگاه مفسران
۴۴۸	متن روایت
۴۴۹	نقد و بررسی
۴۵۱	۳۵- سوره‌های «الفلق» و «الناس» (المعوذتان)
۴۵۲	«المعوذتان» و بیان نحوه قرائت آن‌ها
۴۵۳	متن روایت
۴۵۳	نقد و بررسی
۴۵۴	«المعوذتان» و بیان حکم قرائت آن‌ها در نماز
۴۵۴	متن روایت
۴۵۵	نقد و بررسی
۴۵۷	«المعوذتان» و بیان اسباب نزول آن‌ها
۴۵۷	متن روایت
۴۵۸	نقد و بررسی
۴۶۳	فهرست منابع

سخن مرکز:

قرآن چشمه جوشانی است که در طول همه اعصار و برای همه نسل‌ها و مکان‌ها جاری است و همه جا را از نور خود روشن و همگان را سیراب می‌سازد.

سپاس خدای را به ما توفیق خدمتگزاری به قرآن کریم را عنایت فرمود. مرکز تحقیقات قرآن کریم علیه السلام که به همت چند نفر از اساتید حوزه و دانشگاه در سال ۱۳۸۴ سامان یافت، و به عنوان نخستین مرکز پژوهشی قرآن کشور در وزارت علوم ثبت شد، توفیق یافت که در مدت کوتاهی چند بخش را فعال سازد، از جمله واحد انتشارات که تاکنون بیش از سی جلد کتاب مفید منتشر ساخته است و دو گروه علمی با رویکرد تخصصی شکل گرفت.

و اکنون در راستای فعالیت‌های فوق کتاب «پژوهشی در روایات تفسیری امام باقر و امام صادق علیهما السلام» را تقدیم قرآن پژوهان می‌کند.

کتاب حاضر حاصل تلاش علمی قرآن پژوه فرهیخته نماینده محترم مجلس شورای اسلامی بنیان‌گذار و رئیس فراکسیون قرآن و عترت مجلس سرکار خانم دکتر لاله افتخاری «زید عزاها» است، که اکنون توسط انتشارات مرکز تحقیقات قرآن کریم المهدی آماده‌سازی شده است و می‌تواند برای آشنایی قرآن پژوهان با روایات تفسیری امام باقر و امام صادق علیهما السلام بسیار مفید باشد. امید است خدای متعال این خدمت قرآنی را از ایشان و ما بپذیرد.

در ضمن پژوهشگران قرآنی و جوانان عزیز برای اظهار نظر در مورد کتاب فوق می‌توانند با آدرس ذیل تماس حاصل نمایند:

قم، خیابان انقلاب (چهار مردان)، قبل از کوچه ۴۶، پلاک ۹۴۲.

تلفن: ۰۲۵۱-۷۷۵۶۹۳۴ تلفکس: ۰۲۵۱-۷۷۵۵۸۲۸

www.quransc.com, Email: quran@quransc.com, info@quransc.com

با سپاس

دکتر محمد علی رضایی اصفهانی

۱۳۸۷/۵/۱۵